

Papoušek – ekektus různobarvý v kritickém stavu při otravě

Otravy papoušků olovem (3)

Olovo je kov obsažený v mnoha materiálech, vyskytuje se v nejrůznějších formách a papoušci s ním mohou bohužel přijít relativně snadno do styku:

- olovnaté nátěry – vyskytují se spíše ve starých budovách a starých nátěrech, ale ačkoli je obsah olova v barvách nyní hlídáný, jakákoli odlupující se barva by měla být brána jako potenciálně nebezpečná a k nátěrům voliér a chovných zařízení by se měly používat pouze barvy s atestem k použití na dětské hřiště nebo dětské hračky
- některé typy glazury na keramice – většinou jde o ostře červené barvy (nebo obecně hodně pestré barvy) s použitím nižších teplot při vypalování – tento typ glazury se vyskytuje především u levného nádobí z dovozu a olovo se z takové glazury může postupně uvolňovat, není tedy vhodné takovou keramiku používat jako misky na vodu nebo na krmení
- kovové části hraček – bohužel i hračky přímo určené pro papoušky často obsahují kovové části s vysokým obsahem olova, jde například o zvonečky, různé řetízky a jiné, pro papoušky nevhodné předměty, často obsahují zvýšené množství olova hračky dovezené z Číny
- těžítka a vitráže – u vitráží jsou pásky olova, které spojují kousky barevné-

ho skla sice pocínované, ale podle staré metody vitrážování se cínovaly pouze jednotlivé spoje olovených pásků. Nyní se cínují většinou celé plochy pro lepší vzhled a pevnost, ale často se stává, že pocínování není dokonalé a olovo je ve vitráži volně dostupné, zvláště pro nenechavý zobák

- baterie – obsah olova v galvanických článcích je relativně malý, mnohem nebezpečnější látkou v nich je nikl, lithium a hydroxid draselný (dříve hojně používané kadmium je v bateriích už několik let zakázáno). Velké množství olova je ale v autobateriích, a ačkoli to není věc, která by se chovatělu běžně válela ve voliérách, je dobré o tom vědět.
- staré vodovodní potrubí – jde snad už jen o velmi vzácné výjimky, kde by zůstaly někde rozvody vody v olovnatých trubkách, ale i toto byl zdroj častých otrav nejen u lidí
- žárově pozinkované pletivo – žárování zinkem znamená ponoření materiálu (pletiva, šroubků, maticek apod.) do lázně s roztaveným zinkem. Dříve se používal tzv. hutní zinek, který obsahoval až 2 % olova, místo něj se nyní používá elektrolytický zinek, který olovo vůbec neobsahuje. Olovo je ale přidáváno jako prvek, který ovlivňuje stévkavost roz-

taveného zinku z těžko přístupných ploch výrobku. Pokud by se olovo nepoužívalo, byla by spotřeba zinku vyšší, tudíž neekonomická. Právě proto je olovo překvapivě přítomno i v pozinkovaném pletivu, a to někdy ve velmi vysokých a pro ptáky nebezpečných koncentracích.

Olovo se samozřejmě vyskytuje v mnoha dalších formách, např. náboje střelných zbraní, letecký benzín, vyskytuje se v téměř neviditelném prachu, který ohrožuje zaměstnance výroben barev, tiskáren, radiálních pomůcek, ultrazvuků, chirurgických nástrojů apod., ale ačkoli jde o neustálou a narůstající kontaminaci životního prostředí (olovo není biodegradabilní a v organismu se kumuluje), nejde o přímé ohrožení exotických ptáků otravou olovem.

Otravy olovem u papoušků mohou být akutní při požití většího množství olova nebo chronické při pozvolné kumulaci tohoto kovu v organismu. Olovo se uvolňuje působením žaludečních šťáv a následně se vstřebává do krve. Zasahuje do metabolismu různých enzymů, krevních bílkovin, do procesů imunitního systému a metabolismu minerálů, zkracuje životnost červených krvinek a tlumí krvetvorbu v kostní dřeni.

Klinické příznaky se liší podle formy otravy. U akutních otrav (méně časté) dochází ke zvracení, nechutenství, průjmům a zvýšené produkci moči, mohou se vyskytnout i neurologické příznaky jako křeče, třes, ochrnutí apod. Velmi často dochází při akutních otravách olovem k výskytu krve v moči a trusu. Chronické otravy jsou mnohem hůře rozpoznatelné, ačkoli jsou častější. Mohou se projevit i několik týdnů po styku s olovem a zahrnují chronické hubnutí, občasné zvracení, chudokrevnost.

Diagnostika otravy olovem zahrnuje provedení RTG snímků (ale ani nepřítomnost kovových částí v zažívacím aparátu otravu kovy nevylučuje), odběr krve na biochemické a hematologické vyšetření a stanovení hladiny těžkých kovů v krvi. Někdy je otrava olovem komplikovaná současně probíhající otravou zinkem a zejména u chronických otrav jsou pak klinické příznaky velmi různorodé.

Terapie otravy olovem zahrnuje počáteční stabilizaci pacienta, protože velmi často dochází zvracením a průjmy k dehydrataci. Součástí terapie je tedy infuzní terapie s doplněním chy-

běžících tekutin a minerálů, tlumení event. křečí, adekvátní péče (teplo, klid, dokrmování). Pokud se v zažívacím traktu nacházejí kovové části, je potřeba je odstranit pomocí projímadel nebo chirurgicky (záleží na stavu pacienta, velikosti částic, jejich lokalizaci apod.). Následně se aplikují chelátová činidla, což jsou látky, které na sebe vážou těžké kovy a eliminují je tak z krve. Tyto látky jsou však nefrotoxické a je potřeba během terapie sledovat i stav ledvin.

Prognóza otravy olovem (a těžkými kovy obecně) záleží na včasné diagnostice a zahájení terapie. U akutních otrav, kdy se rychle prokáže přítomnost kovů na RTG snímku nebo majitel ví o tom, že papoušek přišel do styku s těžkými kovy, je prognóza většinou dobrá. U chronických otrav je prognóza vždy opatrná. Nelze totiž přesně odhadnout škody způsobené dlouhodobým působením olova v organismu ani jeho hladiny v kostech, kam se olovo ukládá. Terapie je vždy náročná a nemusí se podařit pacienta dostatečně stabilizovat. I po úspěšné terapii hladiny olova v krvi klesají na normu až během několika měsíců a jde tedy o dlouhodobý proces, během kterého je pták oslabený a náchylný k sekundárním infekcím (olovo má vliv na funkci imunitního systému) nebo k orgánovému selhání.

Opět je tedy nejlepším lékem prevence a je na zodpovědnosti chovatele, aby jeho svěřenci nepřišli do styku s potenciálně nebezpečnými látkami a materiály. Samozřejmě nelze ptáky chovat ve skleníku a sterilním prostředí, ale zbytečné riskování s například nevhodnými hračkami také není na místě.

Poznámka k článku z minulého čísla

V článcích používám termíny intoxikace a otrava, což je možná trochu zavádějící, protože si pod tím spousta lidí představí akutní, život ohrožující stav. To ale neodpovídá realitě. Otrava většinou neznamena (kromě otravy avokádem a prudce jedovatými rostlinami, jako je oměj nebo bolehlav), že by pták ihned po pozření nebo ochutnání dané rostliny uhynul nebo si nevratně poškodil zdraví. Jde o to, že látky rostlin mohou v organismu působit toxicky a narušit funkce některých orgánů nebo narušit určité metabolické procesy v těle. Při dlouhodobém zkrmování se pak tyto nežádoucí účinky kumulují a mohou se projevit i klinickými příznaky. Problémem zůstává, jak už bylo v minulém článku uvedeno, že u spousty rostlin se stále vedou spory, zda jsou nebo nejsou pro exotické ptáky nebezpečné a jak moc. Pokud má tedy chovatel například odjakživa voliéry porostlé břečťanem nebo psím vínem, nemusí panikařit, jde o rostliny potenciálně rizikové a jejich účinek na exotické ptactvo stále není jednoznačně prokázán. Pokud si chovatel drobotiny párkrát splete drchničku s ptačincem, následky budou také minimální a pravděpodobně je ani nezaznamená. U většiny „toxických“ rostlin jde o chronické otravy vznikající po dlouhodobém podávání, kdy samozřejmě obrovskou roli hraje i kondice ptáka, jeho zdravotní stav, výživa a zoohygienu chovu.

MVDr. Jana Leimerová
Zábřeh na Moravě
leimerova@vetzabreh.com

Foto: redakce

NOVÁ Exota

Časopis pro chovatele exotického ptactva

Vydavatel: Mgr. Jan Sojka
Zahradní 15
783 35 Horka n. Moravou
e-mail: info@novaexota.eu
www.novaexota.eu

IČ: 73162086

Inzerce, objednávky a distribuce
Tel.: 739 009 276, 737 288 698

REDAKČNÍ RADA ČASOPISU Nová EXOTA
Šéfredaktor: Mgr. Jan Sojka

Zástupce šéfredaktora pro ČR
Mgr. Lubomír Tomiška

Zástupce šéfredaktora pro SR
Pavel Forisch, Marek Buranský

ODBORNÁ REDAKČNÍ RADA

RNDr. J. Vachutka – ptáci obecně a system. ptáků

Ing. J. Nožička – jihoameričtí papoušci

P. Zeman – afričtí papoušci

E. Antonín – australské papoušky, mutace

M. Habrcetl – andulky

Bc. M. Papač, W. Wiener – genetika

L. Veselý – kanáři, evropské ptactvo, kříženci

Ing. R. Svoboda, MUDr. M. Straka – drobní exoti

J. Němec – vodní drůbež

Z. Laube – holubi a bažanti

Ing. V. Vondra, Ing. V. Vojtišek – fotografie

MVDr. Ľubica Nečasová, MVDr. Jana Leimerová – veterinární poradna

ADRESA REDAKCE

Časopis Nová EXOTA

Zahradní 15
783 35 Horka nad Moravou
Tel.: 737 288 698

e-mail: sojka@novaexota.eu
(na tuto adresu zasílejte příspěvky pro ČR)

Pavel Forisch

J. C. Hronského 22
831 02 Bratislava
Tel.: 0244 251 871, 0918 942 085

Marek Buranský

Podzámska 7
940 61 Nové Zámky
Tel.: 0903 481 000
E-mail: marekburansky@stonline.sk
(na tyto dvě adresy zasílejte příspěvky pro SK)

Grafický návrh: Časopis Nová EXOTA

Registrace: MK ČN E13209

ISSN: 1213 6549

Rozšiřující společnosti:

PNS, a. s.
Mediaprint & Kapa, a. s.

Foto na titulní straně:

Ing. Josef Nožička
(Ara červenouchý)

Za obsah a původnost příspěvků odpovídá autor. Redakce si vyhrazuje právo na krácení či úpravu příspěvků. Redakci nevyžádané rukopisy, fotografie a kresby se nevracejí.

www.novaexota.eu

cs-cz.facebook.com/Nová-Exota-časopis-124158380948808/timeline

Veterinární ambulance U SVATÉ BARBORY

MVDr. Jana Leimerová
Komenského 18a, 789 01 Zábřeh
e-mail: leimerova@vetzabreh.com

veterinární ambulance
pro psy, kočky, plazy,
malé hlodavce,
králíky, fretky
a exotické ptactvo

